

УСМЕНО ОБРАЋАЊЕ СЕ МОЖЕ РАЗЛИКОВАТИ ОД ВЕРЗИЈЕ У ПИСАНОЈ ФОРМИ

Ваше екселенције, даме и господо,

- За мене је велико задовољство што сам данас овдје на овој значајној конференцији којом се обиљежава 20 успјешних година Централне банке Босне и Херцеговине.
- Посебно сам срећан кад видим да једна од првих државних институција, која је заснована на Дејтону и Уставу, као једина институција надлежна за издавање валуте и вођење монетарне политике, наставља да се развија и напредује. Мислим да нема сумње да је Централна банка у овој земљи једна од прича о успјеху.
- Увођење *јединствене* новчанице за цијелу БиХ допринијело је развоју јединственог монетарног система. Јединствена новчаница од 200 КМ је ушла у оптицај 15. маја 2002. Новчаница је такође имала препознатљиву визуелну везу с евром – мост је на наличју новчанице, као на свим новчаницама евра.
- Та веза с евром није само симболична, визуелна веза. Још једна значајна особина актуелне монетарне политике БиХ је строго поштовање аранжмана валутног одбора, према којем је конвертибилна марка везана за евро фиксним девизним курсом.
- Аранжман који се примјењује у БиХ је осигурао (и још увијек осигурава) фиксан девизни курс, потпуно девизно покриће и пуну конвертибилност валуте. То је заузврат обезбиједило повјерење у валуту (што је било нарочито значајно у току глобалне финансијске кризе 2008-2012.) и учинило финансијски систем отпорним на спољне шокове. То је обезбиједило монетарну стабилност, јер су ограничења успостављена у систему, заједно с независношћу Централне банке, спријечила било какве политички мотивисане монетарне поступке, попут прекомјерног штампања новца које је могло имати за посљедицу убрзавање инфлације. То је спријечило велике проблеме у економији као цјелини. Као резултат тога, инфлација је била под контролом.
- Аранжман валутног одобра је добро служио Босни и Херцеговини до данас. Привреда је расла у оквиру својих ограничења која су углавном дефинисана другим економским политикама и трендовима везаним за спољне околности. Међутим, стабилност цијена и повјерење у валуту никада нису доведени у сумњу.
- Снажно смо увјерени да актуелна монетарна политика треба да се настави. Како је споменуто у многим извјештајима, и у многим приликама, показало се да је управо таква политика упориште стабилности и отпорности на шокове, укључујући недавну глобалну финансијску кризу.

- Свјесни смо разних иницијатива везаних за потенцијалну употребу слободних резерви – резерви изнад монетарне пасиве – и наговјештаја везаних за могуће попуштање строгости актуелног аранжмана валутног одбора. Морам рећи да се ми не слажемо с овим иницијативама, због најмање два разлога. Прво, слободне резерве представљају „заштиту“ за централну банку, која се може користити да се сачува пуно покриће КМ резервном валутом, евром, у случају било каквих економских потешкоћа. Управо би та заштита спријечила ширење било какве промјене у монетарној области даље у економији.
- Друго, истог тренутка када се ублажи услов за 100% покриће КМ, повјерење у валуту је угрожено. Људи ће онда почети за мијењају КМ за валуту којој више вјерују, подижући или претварајући штедњу у друге валуте итд, што има за резултат нестабилност финансијског сектора и непредвидљивост.
- Девизне резерве треба посматрати као противпожарни аларм. Ако је противпожарни аларм на зиду и не оглашава се, то не значи да он не функционише. Управо је супротно. Резерве, самим тим што постоје, обезбјеђују неопходно повјерење у домаћу валуту и представљају значајно упориште укупне економске стабилности.
- Чак и уз валутни одбор, притисци на јавну потрошњу се повећавају као дио политичког/изборног циклуса. Помислите шта би се догодило ако би се ублажили строги услови монетарне политике? Мислим да строги валутни одбор заједно с политичком независношћу Централне банке, нема алтернативу у овом тренутку. Омогућио је да се финансијски систем развија и еволуира, практично од ничега. Тај процес је далеко од завршетка.
- Као земља која тежи да постане пуноправни члан Европске уније, Босна и Херцеговина ће морати да поштује наша правила и испуни наше критеријуме, а многи од њих се односе на финансијски сектор. Централна банка ће морати да учествује у свим овим процесима, или као главни играч или као дио тима који ће, у оквиру својих надлежности, радити да постигне постављене циљеве.
- Да би земља постала члан ЕУ, она мора да задовољи економске услове у смислу да треба да буде функционална тржишна економија и да буде способна да се бори с конкурентним притисцима и тржишним силама у оквиру Европске уније. То су ткз. Критеријуми из Копенхагена. Критеријуми из Копенхагена остају срж политике проширења ЕУ и основа за оцјену напретка који постижу појединачне земље. Чврста макроекономска политика и менаџмент, укључујући и монетарну област, остају кључни дио процеса придруживања.

- У смислу финансијског сектора, оквир Базела III представља референтну тачку према креирању јачег и безбједнијег финансијског система. Имплементација оквира значајно доприноси бољем спречавању, и смањивању трошкова било које потенцијалне финансијске кризе, кроз боље третирање ризика који су повезани с пословима на финансијском тржишту.
- Коначно, иако би везивање валуте за евро требало да олакша евентуалну интеграцију у еврозону, то није довољно. Постоји неколико стандарда (Критеријуми из Мاستрихта) које земља мора испунити да би могла бити дио еврозоне и да би могла усвојити евро као законско средство плаћања. Три од пет група релевантних критеријума се тичу рада Централне банке и укупног финансијског система: дугорочне каматне стопе, девизна стабилност и коначно, мада не мање битно, стандарди за нивое инфлације. Посљедње двије групе опет чврсто наглашавају потребу чувања режима валутног одбора, да се не би угрозила постигнућа остварена до сада, и да би се одредио пут даљег напретка у испуњавању Критеријума за чланство из Копенхагена и Мастрихта.
- Још једном, задовољство ми је што сам данас с вама овдје, и желим вам успјешне и корисне расправе у току дана. Хвала вам за пажњу.